

MARCIUS TIZENÖTÖDIKE.

Szombat

26. szám.

Pest, majus 19-kén 1849.

E lap megjelenik minden este, vasárnapot kivéve. Előfizetés mai naptól december végeig Budapesten házhordással 5 fr., vidékre postán levélben 6 fr. p. p. Hónapos előfizetés csak helyben, s a hónap első napjától kezdve fogadtatik el. Előfizetési helyben a kiadóhivatalban (Országuton, Kunevalderház) és minden postahivatalnál. Hirdetések egy háromszor hasábozott sorért, vagy ennek helyéért 2 kr. pp. — Egyes szám 3 kr. pp.

Hadi tudósítások.

Görgei tábornok hadügyminister és a hadsereg főparancsnokától Kossuth Lajos kormányzóhoz következő szívrázó s minden magyart, kiben a nemzeti önértetnek egy szikrája él, a magyar nemzet gyilkosai iránt kérlelhetlen bosszúra határozó tudósítás érkezett:

Folyó hó 11-én az ellenség 3 osztály dsidással, 3 zászlóalj gyalogsággal és vadászokkal, 6 ágyúval és röppentyűvel Lesvár felé közeledvén, előőrseinket megtámadták; de Pöltenberg ezredes úrtól segítségre küldött 3 osztály huszár és 9 ágyu megérkezével az ellenséget különösen tüzeinknek jól irányzott lövéseivel Encség visszaverték, ki egész Csarnág visszavonult.

Veszteségünk 2 sebesült tüzér, a huszároktól pedig egy tizedes és három közvitéz elfogatott; az ellenségtől elesett egy dsidás tiszt, több ember és ló, és a mint egy később átszökött őrmester és két közember állítják, huszonhét halottat, sok sebesültet és 12 lovat vezetett az ellenség.

Trebersberg tüzérszászados ez alkalommal igen jelesen viselte magát, miután ágyúival az ellenséget visszavonulásra bírta, a keskeny töltésen egy ágyúval személyesen az ellenség után nyomult, és a legnagyobb golyózáporban az ágyut maga irányozva, kemény és jó tüzelése által az ellenség hát-csapatát szaladásra kényszeríté, mely bátor előnyomulás által a többi ágyuk is tért nyervén, felállíthatattak. E kitűnő viseletért Trebersberg zászados 3-dik osztályu érdemjellel díszesített fel. Ugyanaz nap reggeli 6 órakor a Csallóközben is 3 osztály lovasság 3 ágyúval dumaszegnél felállított előőrseinkre törtek, de 3 órai csatázás után ismét Hédervárra visszavertettek.

Az átszökött őrmester beszéde szerint minden oldalról általános megtámadás volt e napra meghatározva; de mivel az encsei oldalról a megtámadás visszavertett, az ellenség terve füstbe ment.

Hentzi, a budai várparancsnok, fenyegetését tegnap este borzasztón teljesítette. Jól célzott számos lövések által sikerült neki a pompás Duna-sort több helyeken egyszerre meggyújtani. A tűz, nagy szél által élesztve, csakhamar elterjedt és Pestnek legszebb részét hamuvá tette. — Borzasztó látvány volt! Az egész várost lángtenger borította, és a füstgomolyok közepette az égó gránátok csillag-záporoként iszonyatos dörgéssel zuhogtak le a szerencsétlen városra. — Nincs toll, mely e látványt egész valóságában leírhatná; de én részemről az egész tüneményben az austriai dynastia halál-pompájára gyújtott fáklyának lobogását láttam, mert a kiben e hazában még egy szikrája volt a kegyeletnek a hitszegett dynastia

iránt, azt a tegnapi tett örökre kiirtotta; s ezért, bár szívből fájdalom a főváros pusztulását, én az ellenség ezen gyalázatos tetteit, melyet akadályozni hatalmamban nem állott, de melyre részemről semmi ok nem szolgáltatott, csak a vár annál erőlyesebb ostroma által megtorlani törekedendem, és annál szentebb kötelességemnek ismerem, a fővárost minél hamarabb illy minden emberiségből kivetkőzött ellenségtől felszabadítani. —

Főhadiszállás Svábhegyen, maj. 13-án.

Görgey Arthur.

Igenis, tábornok úr érzelmeiben minden magyar keble mélyéből osztozik. Pest a nemzeti szabadság ápoló ölen újult virágzással fog felüdülni az irtózatos sebekből, mikkel őt a habsburgok pokoli vérebei elborították, de még a csecsemős gyermek is átkot szivand be anyja emlőjéből az átkozott habsburgokra, — kikenél irtózatosabb rablókat, gyujtogatokat nem ismer a banditák históriája. — Mikor könyörölgend már az igazságnak istene az emberiségen, hogy a koronás ördögök zsarnok vágyai miatt patakokban ne omolják az emberi vér, s virágzó városok, tartományok és országok ne süllyedjenek a pusztulás örvényelbe!

Átok, százszoros átok a zsarnokokra, és a zsarnokoknak ördögi eszközeire!

Miként ők nem ismernek irgalmat, semmi iránt, a mi Isten előtt szent — miként ők nem borzadnak halomra dönteni a békés szorgalom századéves munkáját, miként ők kivetkeztek az emberiség minden indulatából, és barbár vérebekeké változtak: úgy halljon ki kebelünkéből az irgalomnak minden érzete irántuk, foglaljon helyet szívünkben az igazságos bosszú érzete! — Ez átok legyen imádságává minden magyarnak; távol legyen, távol szívünkötől az örömmek minden dobbanása, míg irtózatos bosszút nem állunk a zsarnokon, hogy még emlékezete is átkozott legyen az emberek között ezredéveken át, hogy borzadva forduljon el tőle minden élő lény, mint elfordul a bélpoklostól, s érezze meg e földön az örök kárhozatnak kinjait, mik az igazságos bírótól a túlvilágon reá várnak.

Fel, fel, magyar nép! érezd hivatásodat, miszerint nem csak az izmos férfiú, de még a szelid nő s gyöngye gyermek is arra van rendelve, hogy a bosszu angyala gyanánt tegyen véres számadást az eltiport, kigúnyolt emberiségért a zsarnokon s a zsarnok vérebein, hadd legyen beírva a történetek évkönyveiben, miként bünteti a magyar az emberiség oltipróit.

Prága! Bécs! Milánó! vigasztalódj. Pest lángjai halál-fáklyái lesznek hóhéraldnak; úgy legyen Isten velünk, a mint bosszút állunk érettek is!

úgy legyen Isten velünk, a mint e fogadást beváltandjuk! !

Gr. Károlyi alezredes Fejértemplomból majus 8-ról Bem altábornagyhoz következő jelentést küldött:

Délután 3 órakor megérkezvén Fejértemplom elébe, úgy találtam, hogy az ellenség itt erős posztót vévén, minden áron védelmezni szándékozik magát; de a legnagyobb elszántsággal neki szegzett szuronyainkat látván halált osztólag felé közeledni, sebes futással szaladt a város utcáin keresztül Szászka felé.

Lovasságot és ágyukat küldök utána, kik megtámadák, és borzasztóan megverék. Három teljes óráig üldöztették, s részint leöletett s megsebesített, részint tökéletesen szétveretett.

A részletes tudósítást holnap megküldendem.

Popovics Bazil munkácsi püspöknek az ország kormányzójához küldött üdvözlő irata a függetlenségi nyilatkozatra.

Igen természetszerű az, hogy a nagy férfiak iránt akkor is, ha népek szabadságát és jóllétét eredményező tetteiket csak a történetírás lapjai tolmácsolják, őszinte hálaérzéssel telik el az ember keble, és emlékezetüknél áldásmondásra nyílnak meg ajkai; de ennél sokkal természetszerűbb és kedvesebb az, ha azon hálaadásra vezető okokat jelenleg élő tényekből meríteni, és onnan eredett szíves kívánatot a kedves haza legkedvesebb fiának kinyilatkoztatni lehet. Illyetén benső öröm és őszinte hálaüdvözlés zálogát képezik jelen soraim is, midőn egy részről édes hazánk tisztelt kormányzóelnök úrnak ritka szerencsével párosult bölcs vezetése által olly kedvező állásba tétetett, miszerint magát függetlennek nyilatkozathatta, s európaszerte kinyilatkozattatta; más részről pedig közgyeink további intézését és vezetését is tisztelt kormányzóelnök úrra egyhangulag bizta, teljesen meggyőződve levén arról, hogy ügyeinket legjobban vezetheti az, ki valamint még az utósó pozsonyi országgyűlésen az összes honpolgárainak szeretetét és bizodalnát megnyervén, azon alapokat, melyekre annak jövődjé bátran fektethető, kijelelni, úgy szintén azt azokra már valósággal is letenni el nem mulasztotta, sőt mindinkább megszilárdítani tudja is, akarja is. — És épen ez az, mi miatt én nemcsak bensőleg örvendek, hanem ezen örömmet tisztelt kormányzóelnök ur előtt is szívem legbensőbb érzetének abbéli kívánatával együtt kitárni polgári kötelességemnek is ismerem, de önként is sietek, miszerint a mennyei gondviselés engedje, hogy tisztelt kormányzóelnök urnak közóhajtasu szerencsés vezérlete alatt, édes hazánk azon virágzó állapo-

tot, melyre már természetes helyzete s fekvése által rendeltetve van, egész mértékben tettelesen elérhesse, egyszersmind pedig tisztelt kormányzórnök ur ön maga is ernyedetlen buzgósága hazafiságának, napéjjeli fáradhatlan munkásságának és kizárólag a közjó s a szabadság kivívására irányzott halhatatlan tetteinek gyümölcsét, édes megelégedés áldásával fűszerezetten, az emberi kor legkésőbb szakáig folyvást viruló erőben, független szabad hazánk osztatlan szeretete, bizalma s köztiszteletében, páratlan érdemeihez képest, teljes megnyugodtsággal élvezhesse.

Ungváron majus 4. 1349.

Popovics Bazil, m. k.,
munkácsi püspök.

Azok akarunk lenni, a mivé lenni
akaránk és nem lehetünk.

(Máté, isten tudja hányadik részében és hányadik versében.)

Szabadságharcosok akarunk lenni, de csak olly szerkezetű csapatban, melyre az irigységnek se lehessen ráfogni, hogy nem szabad, hogy egyenlőtlen, hogy nem uralkodik benne a testvériség szent eszméje.

Bár kinek gondolata volt legyen is az, hogy a hondulók ellenében egyes guerilla-csapatok alakuljanak, szent egy gondolat volt.

Ama gyásznapokban, midőn a vészharang széles e hazában megkondult, midőn a hir szárnyai mindenfelé csak vést hordozának, midőn készületlenül állott nemzetünk egy fenhéjazó vezér felsuvalkodott seregei előtt, melyek halált esküvének ezredéves életének, ennél eszélyesebb, ennél jobb gondolat nem is lehetett.

Végzetlen sokat tehet egy szakmáját jól értő guerilla-csapat.

A rendes katonaság erről hangos bizonyosságot birna tenni.

Emlékezem rá, midőn négyhónapos életünk legszebb korszakában Sajó-Szentpéter fölött Schlick tábora hata mögött lappangottunk, egy huszár környelő csapattal találkozánk.

Megállit a vezető, s midőn megtudá, hogy mi guerillák vagyunk, örömben elkiáltja magát: Éljenek a guerillák! ők az igazi gyalog-huszárok. Mi viszont éltetők őket, és az ellenség hollétéről, mozdulatairól biztos tudomást adva nekik, bocsátók el őket.

Tehát a huszár, a dicsőségére büszke huszár fölemelt bennünket érdemben egész magához, és azt mondja: közted és köztem nem nagy a különbség.

Hallottam egyik bajtársamtól, ki mintegy tiz tagból álló portyázó karavánnal Görgei hadvezér tábora mellett haladott el, hogy maga a dicsőségben gazdag hadvezér éltetett bennünket, mint kik félelmet nem ismerve egy könnyen meg nem ijedünk saját árnyékunktól.

A sorkatonaság tudja csak, milly hasznos lehet rájuk nézve a guerilla-csapat.

Apáink legrégibb történetében is föllelhetők nyomai annak, hogy a magyar kezdettől fogva guerilla-harczokat szeretett.

A számtalan különbözőbb cselek, melyekkel elleneiket vagy zavarba hozák, vagy nyugtalaníták, mind megannyi guerilla-fogások.

Aztán mik voltak a szabad-hajduk, rémei a török és német zsarnokságnak, mint megannyi guerillák.

A keleti vérnek általában nagy hajlandósága van a guerillászatra.

Az, ki legelőször kigondolá a guerilla-csapatok alakítását, tudta apáink történetét és bizott a magyarban, hogy még megvan ősei természete benne, már a példabeszéd szerint is, mert: nem messze esik az alma fájától.

Csak hogy az volt ama szomorú napokban a leverő, hogy fölötte kevesen voltak, kik tudtak volna a guerilla hivatását.

Sem vezér, sem őrvitéz nem tudta, mit és hogyan tegyen.

Ez volt az oka, hogy a kormánytól kitett kedvező föltételek sem bírtak a guerilla-csapatokba összecsalni.

Aztán, ha alakultak is, egészen a régi katonai szerkezet szerint igazgatók ügyeiket. A vezér többnyire mindentűt kiszolgált katona, vagy ha nem az volt is, iparkodott a katonai tempókat bajtársival betanulnatni.

Uj modorról, uj szerkezetéről senki sem gondolkozott.

Volt bár a régi czélszerű, vagy nem, mégis csak megmaradt.

Kezdeni senki sem mert.

Mi, midőn alakultunk, legalább vezérünk szavaiból úgy vettük ki, hogy legjózanabb értelembe vett guerilla-csapat leendünk. És már csak azért is, mert vezérünk soha sem volt katona, remélhetők, hogy mi leszünk a magyar guerilla-harcosok uttörői.

És valóban, ha egyebet nem, megtanultuk mégis azt, mi volt hibás csapatunk szerkezetében; megtanultuk szóval, mikép kell guerillának lenni.

És ezen ok birt engem azon határozatra, hogy a guerilla-csapat új szerkezetéről véleményemet a közönség elé terjesszem.

Ha véleményem a kormánynak és fiatal társaimnak tetszeni fog, és a hazának szüksége lesz rá, megkísérlendem a tervet életbe is léptetni.

* * *

Szabadságharcosok akarunk lenni, de csak úgy, hogy egyenkint és összesen is szabadok legyünk.

Mi életbe akarjuk léptetni magunk között a szabadság, egyenlőség és testvériség eszméit.

És ha el akarjuk kerülni a viszálykodásokat és kevesbiteni az apró zsarnokok számát, szükséges is, hogy életbe léptessük.

Azért a szabadcsapatok alakítóinak, és a szabadcsapatokba állani akaróknak egyuttal figyelmeztetésül is szolgálhatnak jelen soraim.

Példákból tanul legjobban az ember.

A történet a példák nyitott könyve előttünk.

Tanuljunk a történetből.

Azért, bár úgy érzem magamat, mint a ki darázs-fészékbe nyult, iparkodom minél őszintébben festeni történet dolgaikat.

Tanuljatok történetünkben is.

* * *

Ha én szerencsés lehetnék csapatot alakítani, iparkodnám ott a szabadságot nem csak az egész csapatnak, de a csapat egyes tagjainak is különösen véve megszerezni és megadatni.

Megadatni pedig nem csak szóval, hanem tettel, azaz valósággal is.

A kaliczkába zárt madárról, mondhatom ugyan, hogy szabad, mert szárnyát szabadon mozgathatja, mert ideoda repdeshet kaliczkájában: de valljon szabad-e ő azért?

Mi lám szabadcsapatnak neveztetünk, de mert be voltunk zárva a régi katonai szerkezet kaliczkájába, szabadságunk csak satyrája volt a szabadságnak.

És olyanok valánk, mint a szabadságnak neki szokott madár első napokban elfogatása után.

Messzebb akaránk repülni, mint mennyre kaliczkánk korlátai engedék és fájdalmasan visszahúzódtunk.

Legyen a mi szabadságunk egész, azaz olyan, minő csak lehet bármilly társaságban.

És —, hogy legyen őre az ember eme szép kincsének, alkottassék törvény, hol egyiknek a másik iránti viszonyai, szóval jogai és kötelességei szorosán meghatározottassanak.

És legyenek azon törvények egyszerűek és kevesek; mert a szabadságnak, ha elválhatlan eszmetársaival, az egyenlőség és testvériséggel jár együtt, keves korlátokra van szüksége.

Végzetlen forrása bajainknak leginkább onnét jött, hogy semmi törvényünk nem volt — ha csak a vezér parancsszavát nem mondjuk annak — aztán, hogy fölöttünk szeszély uralkodott.

Kiviláglik ez egy ítéletből, mellynek egész csapatunk szemtanuja volt.

Az ítélet végrehajtatott egy bajtársunkon (Strobel Á-n.) hármat négyet kivéve egész csapatunk méltó indignációjára. Története ez: Bajtársunk Szikszón elmarad; kissé többet iszik a szokottnál. Utánunk hozatik hat társunk fegyveres kísérete mellett. Vezérünk látva őt, mint őkos emberhez illik, elfordul tőle eme szavakkal: majd később fogok önrel szólni. Még jó el sem fordult, odaugrik volt főhadnagyunk, megtaszigálja, és elkezd piszkolódni és lealjasodni a piaci kofák szemtelen civódásához illő viseletig. Említett bajtársunk hibás volt. De hibája nem érdemelt illy bánásmódot. Visszavisszaszólta a főhadnagy. Ez megvasaltatja őt. Furiai dühében maga keresi elő a vasat az egész csapat bámuló csudálkozásai közt. Bajtársunk halálra ítéltetik, vagy, megkönnyebítve az ítéletet, száz botra. Miután az ítélet előttünk felolvastatott, előáll vezérünk, ki nek a kormány vérhatalmat adott kezébe és ke-

gyelmesen megváltoztatván az ítéletet, kéthónapos nehézvasbelli fogságra ítéltetik. — Itt van commentár nélkül a történet esemény. — Még csak azt említem, hogy erre az egész csapat olly ingerültségbe jött, miszerint az ítélet végrehajtása esetére szétoszlamdónak nyilatkozta magát.

Eszünkbe jutott szenvedő hazánk.

Eltűrtük.

És bajtársunk Miskolcra kísértetett a börtönbe.

Aztán még ezelőtt Polgáron a Tisza mellett két bajtársunk puskatussal lökdöstetett mellbe hadnagyaink által. Egyik azért, mert nem saját tizedese által parancsoltatván ki őrállásra, annak nem engedelmességet. Ez volt P. . . . i nevezetű bajtársunk, ki később csapatunkat elhagyván, jelenleg a hadügyminisztériumnál hivatalnokoskodik. A másik bajtársunk pedig azért, mert egy hosszú éjszakai virasztás miatt el levén fáradva, mint több mások, ő is kocsira akart ülni.

Aztán a kardlapolás napi renden volt mindaddig, míg erélyesen ellene nem szegültünk.

Hadnagyaik mindezcéért eléggé meg vannak büntetve, mert az egyik leendő, a másik már most is parancsnok kapitány.

Legyünk tehát szabadok és szabadságunknak ne egy vagy akár hány ember vessen korlátot, hanem a törvény maga.

Legyen fegyelem köztünk; de a fegyelmet ne a kardlap tartsa fön, hanem a törvény szigora.

* * *

Legyünk egyenlők is, ha szabadsapatba állunk; és pedig nem csak a törvény előtt, hanem a jóban és rosszban egyenlő osztóztatás által, és mennyire lehet, akár tudományos akár egyébféle műveltség által is.

Mert, hogy veszi az aztán magát ki, midőn a vezér mint előbbeni cikkemben említém, huszonötzör nagyobb fizetést huz havonta, mint egy bajtársa, ki a terhek nagyobb részét hordja vállain?

Még egyszer és ismét mondom, hogy mi nem voltunk rendes katonák.

Ha rendes katonák lettünk volna, mit sem szólnánk, mert tudom, hogy ott a tiszt észszel és tudományjal főlebb áll többnyire az őrvitézeknél. A tudományt jutalmazni kell, mert annak szerzése napjainkban temérdek költségbe kerül. A rendes katonáknál tehát nagyobb díjat érdemtelen vagy soha, vagy a legtrikább esetben kap.

Nálunk ez egészen másképp áll. Mi többnyire műveltek voltunk, egyik jobban másik kevésbbé. Pusztá hazaszeretettől fogtunk fegyvert.

Vezérre nem volt szükségünk olyanra, ki bennünket mint gyermekeket kezünkkel fogva vezetett volna.

Mi tudtunk menni magunktól is.

Vezérünk teendőink miképenjéről csak annyit tudott, mint mi, vagy még annyit sem.

Ha tehát az egyenlőség elve ki volt ránk ő általa mondva, meg kellett volna azt tartani leg-

inkább öneki, ha a törvényekben nem is, mert azokkal nem birtunk, legalább a jóban és rosszban egyenlő osztóztatás által.

Aztán minek egy szabad csapatnak a rang?

Annak talán, hogy némelyek hiúságát egekig csigázza föl?

Annak talán, hogy a vele járó haszonra annyira féltékenyek legyenek egynémelyek, hogy a legcsékélyebb neszére a veszedelemnek elveszék bátorságukat tenni merni?

Minek egy szabadsapatnak az a hoszu ranglajtorja.

Annak talán, hogy elhintse az irigység magvát a testvérszivekbe?

Ne legyen egy szabadsapatban semmi rang, tehát semmi kapitány, főhadnagy, hadnagy és több efféle.

Ezekre egy guerilla-csapatban épen annyi szükség van, mint méhközpében a herékre.

Aztán az a dulce far niente olly kellemes dolog, hogy utójjára nagyon nehezen válunk meg tőle.

A hazának nem életbiztosító társaságra, hanem tenni kész bátor harcosokra van szüksége.

Egy guerilla-csapatnál a tisztok köre valódi életbiztosító társaság. Tudjuk magunkról.

Ha meghallották tiszteink, hogy az ellenség közel van, éjfélkor is tovább zavartak elejéte bennünket, hol biztosságban találták magukat.

Tudunk eseteket.

Lisztkáról elfutottunk, mert hallatszott, hogy a császáriak Erdő-Bényén vannak. Talán még valamely környelő csapattal meggyűlhetne a bajunk.

Igy Várkonyból csaknem futunk kelle, mert a tőlünk nem a legbarátságosabban elvált tisztnek azt tetszett lóhintani, hogy Várkony felé ellenséges lovagok jönnek. Előadta magát még azon eset is, hogy a vezető a junyáját is a távolban ellenséges lovagoknak látta, és az általa vezetett környelő őrvitézeknek szaladást parancsolt.

És ez mind addig tartott, míg el nem határozók magunkban, hogy tenni fogunk vezérek nélkül is.

És eljártunk tonni egyes vállalkozókképen. A vezérek közül nem volt egy sem, ki a vállalkozók közé legalább csak műkedvelésből is kiállott volna.

Ezt megint csak azért hozám leginkább föl, hogy ne gondolják rólunk, hogy rendes katonák voltunk, hol főbelövés a díja, ki a veszedelem elől gyáván megszökik.

Van abban sok az igaz, hogy olyan kis csapat, mint a mienk volt, nagy erőnek ellent nem állhatott.

De az mégis furcsa aztán, hogy mielőtt tudnánk, kivel, mivel van dolgunk, mégis eltávoztunk, erőszakoltatva levén természetesen a távozásra.

* * *

Legyen egy szabadsapatban testvérség, testvércének nézze egyik a másikat a csapat tagjai közül.

Legyen megosztva öröm és bú, jó és rossz, szerencse és szerencsétlenség testvéreleg.

És biztosítsa a testvérséget is törvény a csapat tagjai közt.

Ha mi szabadok egyenlők és testvérek lettünk volna, csak örömmel emlékezhettünk vissza lefutott pályánkra.

A szabad guerilla-osapat szerkezete igen egyszerű lenne ilyenképen:

Lenne egy vezér, kinek a néven kívül semmi rangja sincs, és legfőlebb olly előjogai lennének, mellyek bármely társulatban elkerülhetlenül szükségesek.

Mellette lenne egy segéd, ki jelen nem létben helyettese, és egyébkint némi sürgetős végzendőkben a vezérnek elősegítője.

Ezeknek viszonyát többi társai irányában, teendőit, szolgálattidejét törvény fogná meghatározni.

Lenne minden kilencz embernek egy vezetője.

Ezekre mind, a választás szavazattöbbséggel történnék.

A szerkezet tehát egész kör alakú, közepén a vezér, körülötte mint sugarak a vezetők, kilencz embereikkel.

Ha, mint főlebb is említém, hazánk tisztelt kormányánál kedvező nyilatkozatot kapok egy illy szerkezetű szabadsapat alakítására, nem mulasztandom el a t. közönséget a csapat teendőivel és remélhetőleg megalapítandó törvényeivel is megismertetni.

Romhányi Máté.

A PESTIEK.

Csak gyujtsatok, hadd égjen Pest is össze,
Mint összeétek annyi falvaink.
Mi csak ha zánkra gondolunk e perczen,
Még itt vagytok, nincsenek házaink.

Pest a hazának drága szemefénye,
De kelljen bár romokba dőlnie,
Mi a romok fölött is azt kiáltjuk:
Inkább halál, mint zsarnok vesszeje.

Inkább pusztán az ég alatt tanyázunk,
Mint palotában együtt veletek,
Hogysem tirátok vesztegessük a szót,
Inkább örökké ágyúk dörgjenek.

De várjatok, vár rátok a halál már,
S nekünk szebb élet májusa virúl. —
Tán a pacsirta első regdalára
Zászlónk lebeg már a vár ormirúl!

Zalár.

Szeged, majus 15-én. Városunk harci élénkségét kereskedelmi forgalommal váltá fel. Gőzöseink naponta röpködnek le-föl a jól széles Tisza hullámain.

Minden gőzös megérkezése Becse felől újabb győzelmi hírekkel lep meg bennünket.

A tegnapi gőzössel két nevezetes olasz utazó érkezett hozzánk. Ezek beszélnek, miszerint Belgrádban — hol több ideig tartózkodtak — sőt az

*

egész török udvarban a legjobb hangulat mutatkozik irántunk.

A „Károly“ most „Honvéd“ nevű hadigőzös, a merre megy, mindenütt kartácstűzzel rivogatja a még ittott mutatkozó rablók maradványait. A csurogi csatánál ez gyújtá meg legelsőbben a helységet.

Jelenleg a „Neptun“ gőzös is hadigőzössé alakított, derék kapitánya hisszük nem marandand semmivel hátra a „Honvéd“ ismert bátor keblű kapitányától.

Legnagyobb részt e két lelkes gőzőskapitánynak köszönhetjük, hogy Tiszánkon az álladalom számára öt gőzös biztosított. Nevök: Huszár Károly és Molnár Gábor, kik mellett Medgyaszai István felügyelő urat is méltánnyal kell említenünk.

Valamint az ő érdemük az is, hogy Szeged megtámadtatásakor valóban tengerészi ügyességel fél nap alatt hidat üttettek át a Tiszán.

És most halljuk, hogy azon nem tudom mi-féle Kloibert ott Pesten, ki az ősszel a gőzösi ügyvivőségnek szigorú parancsával meghagyta, hogy mindenestül együtt vonuljanak Eszék alá, és mivel ezt óvatosan előre látva nem teljesíték, a később felküldött számadási költséglapjaikat visszavetette, mint olyanoknak, kik lázadókkal czimborálnak, — tehát mint halljuk ezen Kloibert most mindnyájukat más gőzöskre akarja áttenni; s helyettük majd onnan Eszék alól küldene egy párt.

Véleményünk szerint az álladalom nehezen találandó hűb kezekre az említett egyéneknél annyival is inkább, minthogy ezek jól ismervén e hajók részvényes tagjait, annak idejében megsugandják az álladalomnak az ellenséggel czimboráló részvényesek neveit.

Debreczen,

Ifj. Pázmány Dénes, ide hozatala után az ellene felhozható vádpontok iránt feleletre vonatván, kikérdezésének eredményéből nem fejlődött ki olyan adat, melly törvény szerinti közvádnak megindítását igazolná, másnemű tanúságok pedig hiányoztak. Ezen okból ifj. Pázmány Dénes szabadon bocsátott.

— Kormányzóelnöknek a feleskötés kori beszéde:

Uraim! az eskü, mellyet letettem, a nemzet fensége elvét ünnepélyesen szentesíté.

Önök az esküvel, mellyet előmbbe szabtanak, istent hívták fel bizonyosságul, hogy hazánkban minden hatalom csak a nemzettől eredhet, és hogy nincs és nem is lehet hatalom, melly a nemzetnek felelősséggel nem tartoznék.

Legyünk örökké egyesek és egyetértők ezen elvnek fentartásában.

Legyen távol örökké e nemzettől a szerencsétlenség, hogy akár megrettenésből, akár szeretetből vagy ragaszkodásból ezen elvet legkisebb részben is feláldozná.

Egy nemzetnek nem halandó ember, de maga

a mindenható Isten sem adhat olyan jótéteményt, melly megérdemelné, hogy érte árul szabadságát adja.

A népfenség alapján kívül pedig nincsen szabadság.

Én önöknek, uraim, engedelmisséget esküvém a törvények és határozatok iránt, miket a nemzettől veit hatalmuknál fogva alkotandának.

De ezen engedelmisséget Isten színe előtt letett esküm első pontja szerint maguk részéről is azon kötelességhez kötötték, hogy alkotandó törvényeik és határozataik csak a nemzet függetlenségének és szabadságának biztosítására leendnek irányozva (Helyeslés).

Önök hazafiusága zálogul szolgál, hogy esküm két szakasza egymással ütközésbe soha sem jöved, a vésznek és kísértetnek bármely napjait is bocsássa ránk a gondviselés.

Önök hazafiusága zálogul szolgál, hogy törvényeiknek engedelmeskedve a nemzet függetlenségét tartandom fen és valósitandom.

Ha valaha e kötelességem ellentétbe jöhetne, fogadást teszek önöknek, uraim, hogy önként teszem le kezeikbe a hatalmat, mellyet reám ruháztak, miszerint magán polgár gyanánt közmunkásává szegődjem a nemzet függetlenségi épületének.

Önök rettenthetlen hazafiuságára támaszkodva fogadom, hogy ha majd — vagy mert a haza megmentésének munkája be lesz fejezve, vagy mert önök hamarabb is úgy parancsolandják — visszatérendek a magán polgári élet egyszerűségébe, mellyre hő áhitattal vágyódom: a visszaélés vagy hatalomvágy szenyje nélkül adandom vissza kezeikbe a hatóságot, mellynek felelősséget gyenge, de hű vállaimra fektették. (Éljenzés.)

Bezdan, april 14. 1849.

Itt Nugent visszavonulásakor Sebesfoktól a Dunáig sánczokat hányatott, mint a jobb parton Battinánál is. A bezdani sánczokat azonban részünkről egy század guerilla és 300 bezdani nemzetőr f. h. 6-kán elfoglalák, mire Battina felől az ellenség 6 darab 12 és 18 fontos ágyuból erős tüzelést kezdte, s két óráig részünkről minden kár nélkül folytató. Esti 10 órakor Zomborból ismét 1 guerilla-század 1 háromfontos ágyu s 1 tizenkétfontos vett ágyu érkezék Bezdanba, mire mieink nyitván meg a tüzelést, néhány lövéssel Battinát lángba boríták. Elégett az uradalmi erős magtár is, s benne az ellenség élelem- és lőszere. Ágyuink a derék Erős vezérlete alatt álltak. Így folyt az ágyuzás még f. h. 10. és 11., és Bajáról érkezett még két ágyuval 12. és 13-án is. Részünkről eddig egy tüzér esett el, s egy ágyu megsértetett.

Az ellenség veszteségét nem tudhatjuk, de csak a szerint is, mit láttunk, a mieinknél tetemesen nagyobb. Ez eseményeknél fő kitűntetést érdemel Vorlauffer József, bezdani álladalmi számvevő, ki f. h. 7. és 8. a sánczokat, mellyeket az el-

lenség a Duna védésére Bezdan ellen épített, átdolgoztató és a Duna ellen irányzó. Csak ezen munka tett minket sikeres ellenállásra képesé.

Külső id.

Majus 3-kán Nürnbergben 15,000 főnyi népgyűlés tartatték. Felirat fogadtatott el a bajor királyhoz a birodalmi alkotmány elfogadása, az országgyűlés összehívása s a ministerium elbocsátása iránt, sőt igen sok viszhangra talált Frankonia Bajorországtól lehető elszakadásának megemlítése is. Végre szózat is szerkesztetett Frankonia népéhez körülbelül ezen nyilatkozatokkal: 1. Nyilvánítjuk, hogy a nemzetgyűlés által végérvényességgnek határozott birodalmi alkotmány jogos. 2. Hogy népet és fejedelmet egyiránt kötelez. 3. Hogy minden törvényes eszközt felhasználandunk az alkotmány elismerésére különösen a bajor kormányt rávenni. Majus 13. új gyűlés hirdtetett s felszólított az egész Frankonia, hasonló gyűlekezetek tartására.

— Bingen. Ide Schumacher tanító váratik Mainzból a nemzetgyűlés védelmére népfelkelést létesíteni.

— A nassauai országgyűlés majus 2-kán határozta a kormányt felszólítani: 1) hogy a birodalmi alkotmány 14. és 193. szakaszai értelmében a tisztviselőket és katonaságot eskettesse fel; 2) hogy a nemzetgyűléssel tudassa, miképen a nassauai haderő az alkotmány életbe hozására annak rendelkezésére bizatik. A jelen volt kormánybiztos, a kormány részéről ezen határozatok azonnali foganatosítását ígéré. A kamara e kívül még általános népfegyverkezésre biztortmányt küldé ki.

Pest majus 19. 1849.

A budai ostrom állapotában tegnap kevés változás történt. Az ágyuzás erőlyesen foly. Mint játszó, mult éjjel Budán ismét tűz volt, de a szakadó eső csakhamar elnyomá. Mieink már annyira közledek a várhoz, hogy a tabáni Schumajts féle ház harmadik emeletéből puskatűzzel is nyugtalanítják a várbelieket, kik — talán nagy elfoglaltságuk miatt — Pestet úgy szólván nem is lövik.

— Pest városa hatóságának jó volna bürtöneire szigorubban gondot viselni, így talán tegnapelőtt nem szökött volna el azon szerencsétlen lengyel ifju, ki tavall derék Bemünket orgyilkolni akará. Nem féljük Bemet, mert őt Isten és érte lelkesült hadserege védi, de olyan emberre, ki őt megölni akará, mégis jobban kellett volna vigyázni.

3—1

Megjelent és minden pesti könyvkereskedésben kapható:

**KÖZTÁRSASÁGI
DALOK.**

Irta

HEILPRIN MIHÁLY.

Ára 20 kr. pp.